

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII KADENCJA**

Warszawa, dnia 21 sierpnia 2015 r.

Druk nr 1054

**PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Szanowny Panie Marszałku!

Na podstawie art. 125 ust. 2 Konstytucji oraz art. 60 pkt 2 i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 318) przekazuję projekt postanowienia o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum, zawierający elementy wskazane w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym, tj. treść pytań oraz termin jego przeprowadzenia, z prośbą o wyrażenie przez Senat zgody na przeprowadzenie referendum.

Z wyrazami szacunku

(-) Andrzej Duda

POSTANOWIENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia sierpnia 2015 r.

o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum

Na podstawie art. 125 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 60 pkt 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 318) stanowi się, co następuje:

§ 1

Zarządzam ogólnokrajowe referendum w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa.

§ 2

Pytania w referendum mają następujące brzmienie:

Pytanie pierwsze: „Czy jest Pani/Pan za obniżeniem wieku emerytalnego i powiązaniem uprawnień emerytalnych ze stażem pracy?”.

Pytanie drugie: „Czy jest Pani/Pan za utrzymaniem dotychczasowego systemu funkcjonowania Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe?”.

Pytanie trzecie: „Czy jest Pani/Pan za zniesieniem powszechnego ustawowego obowiązku szkolnego sześciolatków i przywróceniem powszechnego ustawowego obowiązku szkolnego od siódmego roku życia?”.

§ 3

Dzień referendum wyznaczam na niedzielę 25 października 2015 r.

§ 4

Na karcie do głosowania w referendum zamieszcza się następujące wyjaśnienia dotyczące przedmiotu referendum:

„Udzielenie odpowiedzi pozytywnej „TAK” oznacza zgodę, zaś udzielenie odpowiedzi negatywnej „NIE” oznacza brak zgody:

- 1) na obniżenie wieku emerytalnego i powiązanie uprawnień emerytalnych ze stażem pracy (odpowiedź na pytanie pierwsze);
- 2) na utrzymanie dotychczasowego systemu funkcjonowania Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (odpowiedź na pytanie drugie);
- 3) na zniesienie powszechnego ustawowego obowiązku szkolnego sześciolatków i przywrócenie powszechnego ustawowego obowiązku szkolnego od siódmego roku życia (odpowiedź na pytanie trzecie).”.

§ 5

Kalendarz czynności związanych z przeprowadzeniem referendum stanowi załącznik do postanowienia.

§ 6

Postanowienie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Andrzej Duda

UZASADNIENIE

Referendum krajowe może być przeprowadzone w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa.

Celem referendum, które ma zostać przeprowadzone w dniu 25 października 2015 r. jest umożliwienie obywatelom zajęcia stanowiska w sprawach problemowych o istotnym znaczeniu dla państwa i niezwykle ważnych ze społecznego punktu widzenia. Potrzebne jest bowiem poznanie zdania obywateli w tak istotnych sprawach jak: obniżenie wieku emerytalnego i uzależnienie nabycia prawa do emerytury od długości trwania stażu pracy, przyszłość lasów państwowych, zmiany w systemie edukacji dotyczące obowiązku szkolnego sześciolatków.

O fundamentalnym znaczeniu wyżej wymienionych kwestii dla państwa świadczy fakt, że sprawy wskazane w postanowieniu stanowiły przedmiot obywatelskich wniosków o zarządzenie referendum, skierowanych w latach 2012, 2013 i 2014 do Sejmu VII kadencji. Łącznie pod trzema wnioskami o przeprowadzenie referendum podpisało się ponad 5 mln obywateli. Inicjatywy te nie znalazły kontynuacji w postaci zarządzenia referendum i poddania tych spraw pod ocenę społeczeństwa.

W sytuacji gdy tak znacząca część społeczeństwa domagała się rzeczywistego zastosowania instytucji referendum w sprawach: powrotu do wcześniej obowiązującego wieku emerytalnego, zachowania wypracowanego na przestrzeni wielu lat modelu gospodarowania i zarządzania polskimi lasami oraz przywrócenia obowiązku szkolnego od 7 roku życia – uważam, że powinno się zrealizować wolę obywateli będących Suwerenem i umożliwić im realizację ich uprawnień zagwarantowanych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Referendum, będące podstawowym instrumentem demokracji bezpośredniej, jest bowiem najpełniejszą formą udziału obywateli w procesie podejmowania decyzji.

Podwyższenie wieku emerytalnego doprowadziło do zmian w życiu wszystkich pracujących obywateli i ich rodzin, a także przyszłych pokoleń. Znamiennym jest fakt, że wniosek o zarządzenie referendum dotyczącego przywrócenia poprzedniego wieku uprawniającego do przechodzenia na emeryturę poparło ponad 2 mln Polaków.

Zasady nabywania uprawnień emerytalnych są bowiem jedną z zasadniczych kwestii społecznych, mającą szczególne znaczenie dla ogółu obywateli. W związku z powyższym, w przypadku tak istotnych zmian, jak określenie wieku uprawniającego do przejścia na emeryturę, należy umożliwić obywatelom wyrażenie opinii w tej sprawie.

Wprowadzona z dniem 1 stycznia 1999 r. reforma emerytalna podzieliła ubezpieczonych, w zależności od daty urodzenia, na trzy grupy: urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którym emerytura przysługuje po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn, urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r., którym emerytura przysługuje, jeżeli osiągnęli ww. wiek emerytalny i posiadają wymagany okres składkowy i nieskładkowy, oraz urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., którzy mogą nabyć prawo do emerytury wcześniejszej albo emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, o ile spełnią dodatkowe przesłanki.

Jedno z istotnych założeń tej reformy, mianowicie utrzymanie obowiązującego już wcześniej zróżnicowanego wieku kobiet i mężczyzn uprawniającego do uzyskania emerytury, zostało zmienione ustawą z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 637). Na mocy tej ustawy, z dniem 1 stycznia 2013 r. rozpoczął się proces stopniowego podwyższania i zrównywania wieku emerytalnego (o 1 miesiąc na 3 miesiące) aż do osiągnięcia dla obu płci wieku docelowego, wynoszącego 67 lat (mężczyźni osiągną ten wiek w 2020 r., natomiast kobiety w 2040 r.). Ww. zmiana zasad nabywania uprawnień emerytalnych uzasadniana była przede wszystkim odpowiedzialnością za kondycję budżetu państwa wynikającą z potrzeby dofinansowywania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jak również koniecznością zapewnienia odpowiedniego poziomu świadczeń emerytalnych, pozwalającego obywatelom zachować odpowiedni poziom życia.

Podwyższenie i zrównanie wieku emerytalnego budziło wiele kontrowersji i wątpliwości co do zasadności wprowadzanych zmian. Podkreślano, że odmienny wiek emerytalny jest przejawem tzw. uprzywilejowania wyrównawczego, mającego na celu wyrównanie faktycznie występujących różnic pomiędzy obydwoma płciami. Wskazywano na istniejące, mimo zachodzących przemian społecznych, różnice wynikające z pełnienia przez kobiety szczególnej roli w społeczeństwie i rodzinie (większego obciążenia obowiązkami związanymi z wychowywaniem dzieci oraz prowadzeniem gospodarstwa domowego przy jednoczesnej aktywności zawodowej). Podnoszono kwestie związane ze stanem zdrowia osób znajdujących się w wieku okołoemerytalnym, zwłaszcza utrzymaniem sprawności pozwalającej na wykonywanie pracy wymagającej znacznego obciążenia fizycznego. Równocześnie zaznaczano, że dzięki możliwości kontynuowania pracy zarobkowej po osiągnięciu wieku emerytalnego (osiągnięcie tego wieku nie może być wyłączną przyczyną wypowiedzenia umowy o pracę), wypracowanie wyższego świadczenia emerytalnego było możliwe również przed 1 stycznia 2013 r.

Konstytucja w art. 1 przesądza, że Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli. Z kolei w art. 5 wskazuje, że Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. W art. 68 ust. 4 Ustrojodawca wskazuje, że władze publiczne są obowiązane do zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska. W art. 74 ust. 1 Konstytucji na władze publiczne nałożono obowiązek prowadzenia polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom. Mimo że Konstytucja chroniąc środowiska naturalne, nie odnosi się wprost do lasów, to jednak po stronie władzy publicznej istnieje obowiązek należytego dbania o lasy jako element gwarantujący bezpieczeństwo ekologiczne. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 6 czerwca 2006 r. sygn. akt K 23/2005 wskazywał, że pojęcie „bezpieczeństwa ekologicznego” należy rozumieć jako uzyskanie takiego stanu środowiska, który pozwala na bezpieczne przebywanie w tym środowisku i umożliwia korzystanie z tego środowiska w sposób zapewniający rozwój człowieka.

Pod względem powierzchni lasów Polska znajduje się na czele państw w Europie. Lasy zajmują 29,2 proc. terytorium kraju, co wynosi obszar 9,1 mln ha. Zdecydowana większość to lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, z czego prawie 7,6 mln ha zarządzane jest przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Zasady zarządzania lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa oraz zasady udostępniania lasów reguluje ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2014 r. poz. 1153, z późn. zm.).

Bezspornym jest, że lasy państwowe stanowią majątek narodowy. Ukształtowany na mocy obowiązujących w Polsce przepisów system gospodarowania lasami Skarbu Państwa zabezpiecza wypracowany na przestrzeni wielu lat model polskiego leśnictwa, niezmiernie wysoko oceniany w Europie i na świecie. Obowiązujący model zarządzania lasami służy zrównoważonemu użytkowaniu zasobów środowiska, gwarantuje racjonalną gospodarkę leśną, zapewnia ochronę polskich lasów państwowych przed procesem przekształceń własnościowych, w tym ukierunkowanych na osiągnięcie zysków z prowadzonej działalności, jak również gwarantuje dostępność lasów dla ludności na równych zasadach. Należy zauważyć, że obecna struktura własnościowa cieszy się powszechną akceptacją społeczną.

W tym kontekście zaniepokojenie społeczeństwa budzi tocząca się od kilku lat dyskusja oraz podejmowane inicjatywy legislacyjne zmierzające do wprowadzenia zmian w dotychczasowym, ugruntowanym systemie funkcjonowania Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Negatywny odbiór powodują w szczególności postulowane zmiany zmierzające do dokonania przekształceń ustrojowych i finansowych w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe, a także przekształceń własnościowych lasów należących do państwa. Istnieją obawy,

że gdyby doszło do zmian w strukturze własnościowej lasów państwowych, prowadzenie właściwej gospodarki leśnej byłoby znacznie utrudnione lub wręcz niemożliwe. Należy pamiętać, że wpływ lasów na klimat, zdrowie społeczeństwa, procesy erozyjne jest nie do przecenienia. W dyskusji podnosi się, że zmiany w strukturze własnościowej lasów państwowych mogłyby doprowadzić do szeregu negatywnych zjawisk, spośród których wymienia się chociażby wycinanie lasów podyktowane chęcią maksymalizacji zysku przez właścicieli lasu, a także inne bezpośrednie konsekwencje dla społeczności w postaci wprowadzenia ograniczeń bądź zakazów wstępu do lasu stanowiącego własność prywatną, dostępności jezior, zbierania runa czy biwakowania.

Część społeczeństwa wyraża przekonanie, że lasy stanowiące własność Skarbu Państwa powinny podlegać szczególnej ochronie. Gwarantem tej ochrony jest dalsze funkcjonowanie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w niezmienionym kształcie prawnym, ustrojowym i finansowym. Pod wnioskiem o przeprowadzenie referendum ogólnokrajowego skierowanym do Sejmu w tej sprawie podpisało się ponad dwa miliony osób. Mając na uwadze powyższe, zasadnym jest również zwrócenie się do obywateli z pytaniem o sprawy przyszłości lasów państwowych i utrzymania stabilnego systemu funkcjonowania Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, co potwierdziłoby dotychczasową rolę tego podmiotu w wypełnianiu potrzeb narodowych.

Sprawą o szczególnym znaczeniu dla systemu oświaty w Rzeczypospolitej Polskiej było wprowadzenie przez ustawodawcę zmian dokonanych ustawą z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458 z póź. zm.). Uchwalone rozwiązania polegały na obniżeniu wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego do lat sześciu.

Aby zminimalizować obawy rodziców, powszechne wprowadzenie obniżonego wieku rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego zostało odroczone o trzy lata – tj. do dnia 1 września 2014 r. Do tego czasu dzieci 6-letnie mogły rozpoczynać realizację obowiązku szkolnego na wniosek rodziców.

Wzgląd na kontrowersje, jakie wywołały w społeczeństwie wprowadzone rozwiązania, uzasadnia tezę, że powinny one większym stopniu uwzględniać wolę rodziców w zakresie edukacji swoich dzieci. Należy mieć przede wszystkim na uwadze, że skutki reformy objęły dzieci małe, znajdujące się dotychczas w większości jedynie pod opieką rodziców. W toku dyskusji nad wprowadzanymi rozwiązaniami pojawiały się argumenty rodziców dotyczące braku przygotowania organizacyjnego i finansowego szkół do przyjęcia sześciolatków, niedostosowanej podstawy

programowej, braku odpowiedniej kadry nauczycielskiej – te czynniki powodują dyskomfort zarówno dla dzieci, jak i dla rodziców.

Wydaje się, że wyżej wymienione postulaty nie zostały dostatecznie uwzględnione przez organy państwa odpowiedzialne za stanowienie i wykonywanie prawa. Obniżenie wieku rozpoczynania obowiązków szkolnego do lat sześciu zostało ocenione przez obywateli jako rozwiązanie przedwczesne, zmniejszające stabilność systemu edukacji w kraju, a przede wszystkim nie uwzględniające w dostatecznym stopniu prawa rodziców do opieki i wychowania swoich dzieci. Milion osób, które podpisały się pod obywatelską inicjatywą przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego stoi na stanowisku, że zmiany w systemie edukacji wprowadzone w ostatnich latach spowodują skutki, które najmłodszy obywatele będą odczuwali przez całe życie. Niewątpliwie zmiany w systemie oświaty powinny być wprowadzane z poszanowaniem środowisk związanych ze szkołą - nauczycieli i specjalistów, a zwłaszcza opinii rodziców, którzy najlepiej znają indywidualne potrzeby i możliwości rozwoju swojego dziecka oraz potrafią ocenić jego poziom emocjonalny. Aspiracje rodziców domagających się prawa decydowania o swoim dziecku, o kształcie systemu edukacji w Polsce zasługują na uwagę.

Znamiennym jest, że opór społeczny przed wprowadzonymi zmianami nie maleje. Do tej pory nie przedstawiono przesłanek, które w sposób jednoznaczny wskazywałyby na korzyści ze szkolnej edukacji dziecka rozpoczynającej się już od 6. roku życia. W dalszym ciągu zgłaszany jest postulat przywrócenia poprzednio obowiązujących zasad regulujących obowiązki szkolny. Edukacja w odpowiednio przystosowanych dla dzieci warunkach może odbywać się z powodzeniem w przedszkolu. Szanując wolę miliona obywateli wyrażoną w formie złożonej do Sejmu inicjatywy obywatelskiej o zarządzeniu referendum ogólnokrajowego, aktualne pozostaje pytanie, czy zasadnym jest obniżenie obowiązku szkolnego z siódmego do szóstego roku życia.

Uzupełniając wskazanie oczekiwanych skutków poddania pod referendum spraw wskazanych w postanowieniu należy w pierwszym rzędzie ponieść, że sama możliwość współdecydowania obywateli, poprzez udział w referendum ogólnokrajowym, o podstawowych rozwiązaniach dotyczących systemu oświaty, o systemie, na jakim oparte jest bezpieczeństwo ekologiczne kraju czy też o kształcie uprawnień w zakresie jednego z najważniejszych przywilejów socjalnych ma niebagatelne znaczenie społeczne.

Zdecydowanie przez obywateli o obniżeniu wieku emerytalnego i uzależnieniu prawa do nabycia emerytury od długości stażu pracy umożliwi w przypadku decyzji o

przejściu na emeryturę odpoczynek po długoletniej pracy zawodowej oraz wypełnianie ról społecznych związanych z uczestnictwem w życiu dzieci i wnuków. Jednocześnie osoby, które wyrażą chęć dalszej pracy, będą mogły to robić, uzyskując tym samym wyższe dochody. Ponadto obniżenie wieku emerytalnego może wywołać również pozytywny skutek w stosunku do osób młodych, wchodzących dopiero na rynek pracy.

Z kolei zdecydowanie przez obywateli o zachowaniu wypracowanego na przestrzeni wielu lat modelu gospodarowania i zarządzania polskimi lasami zapewni stabilne pod względem ustrojowym i finansowym warunki do wykonania wszystkich zadań stawianych Lasom Państwowym przez ustawę, ale i oczekiwanych przez społeczeństwo, wśród których znajduje się zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym.

Pozytywne odpowiedzi na zadane pytania referendalne skutkować będą wprowadzeniem odpowiednich zmian legislacyjnych.

Mając na uwadze powyższe, pozwalam zwrócić się do Wysokiego Senatu o wyjście naprzeciw oczekiwaniom obywateli i wyrażenie zgody przez Wysoki Senat na zarządzenie referendum ogólnokrajowego w zakresie określonym w postanowieniu.

Aby jak najefektywniej wykorzystać środki publiczne, data przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego została wyznaczona na dzień 25 października 2015 r., tj. dzień zarządzonych już wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie bowiem z art. 90 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. Nr 57 poz. 507 ze zm.), referendum ogólnokrajowe, które odbywa się w dniu wyborów do Sejmu i do Senatu, przeprowadzane jest w obwodach do głosowania utworzonych dla tych wyborów i na podstawie spisów wyborców sporządzonych dla tych wyborów, wyborcy głosujący na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania mogą na podstawie tego samego zaświadczenia oddać swój głos w wyborach oraz wziąć udział w referendum, zadania komisji obwodowych do spraw referendum wykonują obwodowe komisje wyborcze, a zadania komisarzy wyborczych wykonują odpowiednie okręgowe komisje wyborcze.

Przyjęte rozwiązanie umożliwi poznanie woli Polaków i wskaże kierunek oczekiwanych przez społeczeństwo zmian, a jednocześnie pozwoli na oszczędności budżetowe.

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu
